

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

Maaseutututkijatapaaminen 2006 – elämysteollinen tyrnituulahdus länsirannikolta

”Katson maalaismaisemaa ja ymmärrän...”. Tämän vuotisen Maaseutututkijatapaamisen tunnuslauseessa siteerattiin **Jukka Virtasen** 1970-luvulla sanoittamaa lainaiskelmää *Maalaismaisema (Country comfort)*. Maaseutu ei kuitenkaan ole muusta yhteiskunnasta irrallinen nostalgian saareke, vaan se kaipaa myös tutkimukseen pohjaavaa tuoretta yhteiskunta-analyysiä. Maaseutua tulee tarkastella osana koko kulttuuria ja sen arvojen muutosta. Juuri näin tapahtui 24.–25. elokuuta Chydenius-instituutin ja Maaseudun Uusi Aika (MUA) -yhdistyksen isännöimässä Maaseutututkijatapaamisessa. Tapah-tumaan osallistui 97 maaseudun asiantuntijaa.

Maaseutututkijatapaamisen teemana oli tänä vuonna kulttuuri. Luontevat maantieteelliset puitteet tapahtumalle tarjosivat Kokkolan kaupunki ja Keski-Pohjanmaan musiikkimaakunta, jotka tunnetaan muun muassa Keski-Pohjanmaan kamariorkesterista ja Kaustisen kansanmusiikkifestivaalista. Myös Chydenius-instituutissa – Kokkolan yliopistokeskuksessa maaseutukulttuurin tutkimuksella on vankka jalansija.

Maaseudun merkitysintensiiviset elinkeinot

Tutkijatapaamisen avausesitelmän piti kulttuurista ja taloudesta vastikään väitellyt Mikkelin ammattikorkeakoulun yliopettaja **Kimmo Kainulainen** ot-

sikolla ”Talouselämän kulttuuristuminen – haaste maaseudun kehittämiselle”. Esitelmässään hän korosti kulttuurialan suoranaisten taloudellisten vaikutusten ohessa niin kutsuttuja tertiäärisiä merkityksiä, joissa luova toimintaympäristö ja talouselämän kulttuuristuminen näyttelevät merkittävää roolia. Kainulaisen mukaan kulttuuriosaaminen keskittyy alueellisesti. Esimerkiksi erityyppiset kulttuurifestivaalit ovat voimistaneet monien alueiden merkitysintensiivistä elinkeinorakennetta, mikä on huomattu myös maaseudun tutkijoiden ja kehittäjien keskuudessa. Kulttuuriset osaamiskeskittymät ja alueelliset erityispiirteet ovatkin tulossa osaksi aktiivista maaseutupolitiikkaa.

Kutsuesitelmästä vastasi otsikolla ”Cultural industries and marginal regions” norjalainen tutkimusjohtaja **Georg Arnestad** Songdalin korkeakoulusta. Hän toi tapahtumaan kansainvälisen ja samalla astetta kriittisemmän näkökulman. Arnestad totesi, että vielä 1980-luvulla kulttuurilla tarkoitettiin lähinnä taidetta ja kapeaa julkista kulttuurisektoria. Aidon taiteen ”adornolainen” ihanne ja viihdeteollisuuden välinen rintamalinja on kuitenkin vähitellen hämärtynyt. Nyt kulttuuri ja teollisuus viihtyvät rinnakkain, ilman että kysymyksessä olisi *oxymoron*, kahden ristiriitaisen käsitteen yhdistelmä. Kulttuurista on alettu puhua kokonaan uusin käsittein: ”elämystalous”, ”kulttuu-

Näkymä Maaseutututkijatapaamisen maisemista Kokkolan Kaustarinlahdelta. Pohjanmaa kohoaa noin senttimetrin vuodessa paljastaen uusia kiviä ja rantaviivaa. Tapahtuman iltatilaisuus vietettiin Nuorisokeskus Villa Elbassa. Se on saanut nimensä 1890-luvulla samalla paikalla sijainneen Elban saaren mukaan. Saari on maankohoamisen seurauksena vähitellen kuroutunut kiinni mantereeseen. Nähtäväksi jää kuroutuuko maaseutututkimus kiinni yhteiskuntatieteiden valtavirtoihin, vai säilyykö se omana saarekkeenaan? (Kuva: Ilkka Luoto)

riteollisuus” ja ”luova luokka” ovat nykyään lähes yksimielisesti hyväksytyjä iskusanonoja, jotka voidaan löytää eri alueiden kehittämiseen tähtäävistä strategiapapereista. Arnestad teroitti kuitenkin, että kulttuuriteollisuus on edelleen markkinave-toista ja kaupunkeihin keskittynyttä. Tulevaisuudessa tarvitaan sekä julkisen sektorin tukitoimia perifeeristen alueiden kulttuurialan kehittämiseksi että näiden aktiivista kytkeytymistä vahvoihin kulttuurialan toimijaverkostoihin.

Vuoden 2005 kokkolalaiseksi valittu toimittaja **Outi Airola** esitelmöi aiheesta ”Media maaseudulla, maaseutu mediassa”. Airola on tehnyt työnsä kautta pohjalaista maaseutua monipuolisesti tunnetuksi. Hänen mukaansa maaseutu asetetaan mediassa liian usein ikään kuin lapsen asemaan, jolloin ”täysikasvuinen” media paitsi opettaa ja toruu maaseutua myös välillä lempeästi naureskelee sille. Yksi näkyvä ”maaseutu-uutisoiminnin” lajityyppi on marssittaa kameran eteen paikallinen kylähullu tai esitellä huvittavia piirteitä omaavia maaseututapahtumia, kuten suopotkupallon ja eukonkannon maailmanmestaruuskisoja.

Airolan esitelmä käynnisti vilkkaan keskustelun, jossa maaseudun asemaa tiedotusvälineissä kommentoitiin räväkästi. Professori **Eero Uusitalo** maa- ja metsätalousministeriöstä ihmetteli, miksi media ei ole kiinnostunut niinkään maaseutuun liittyvistä asiakysymyksistä, vaan enemmänkin ”draaman rakentelusta”. Uusitalo mainitsi esimerkkinä uuden maaseutuohjelman valmistumisen viime heinäkuussa, jolloin uutisoiminnin arvoiseksi asiakasi valtamediassa nähtiin lähinnä Keskustapuolueen ja sosiaalidemokraattien välinen vastakkainasettelu. Puoluepolitiikan ja henkilökarrikatyrien sijasta olennaisempaa olisi ollut keskittyä uutisoiminnissa siihen, miten maaseutuohjelma vaikuttaa maatalouden kannalta merkittäviin rahavirtoihin.

Kulttuuri maaseudun ja kaupungin vuoropuhelussa

Maaseutututkijatapaamisen intensiivisimmät keskustelut käytiin kuudessa työryhmässä, joiden tee-

moja olivat ”Maaseutu kulttuuri- ja elämisympäristönä”, ”Innovaatiot ja yrittäjyys maaseudulla”, ”Maaseutopolitiikka Suomessa ja EU:ssa”, ”Maa ja talous”, ”Ruokaa kaikille – mutta mitä ja millä menetelmällä?” sekä ”Maaseudun marginaaleissa”. Työryhmien koordinaattorit osallistuivat lisäksi tutkimusjohtaja **Jussi Vähämäen** johtamaan paneelikeskusteluun, jossa työryhmissä käytyjä keskusteluja kerrattiin vielä yhteisesti. Yleisenä johtopäätöksenä oli, että kulttuuri eri muodoissaan on avainasemassa maaseudun ja kaupungin välisen vuoropuhelun edistäjänä.

Maaseutututkijatapaamisen iltatilaisuuden avajaismaalja nautittiin ulkona meren äärellä. Osallistujat saivat raikkaan tuulahduksen paikallisesta ruokakulttuurista tyrnimarjojen muodossa – eräänlaisia elämysteollisuutta sekkin. Iltatilaisuudessa MUA-yhdistystä edustanut professori **Torsti Hyyryläinen** palkitsi **Jenni Töylin** tutkielman ”Paluumuuttajan tarina. Paluumuuttoprosessi ja sille annetut merkitykset narratiivisen lähestymistavan näkökulmasta maaseudulle paluuta käsittelevissä kertomuksissa” vuoden 2005 parhaana maaseutuaiheisena pro gradu -työnä.

Vuosittain järjestettävä Maaseutututkijatapaaminen on tutkijoiden ohella myös maaseudun kehittäjien ja hallintoa edustavien asiantuntijoiden tapaaminen. Erilaiset lähtökohdat tuovat tilaisuuteen keskustelevuutta ja moniäänisyyttä: tutkijoiden ajatuksista voi saada ideoita maaseudun kehittämiseen ja hallinnon näkökulmista vastaavasti ideoita uusiin tutkimusaiheisiin. Moniin muihin tieteellisiin kokoontumisiin verrattuna Maaseutututkijatapaamista tuntuu leimaavan innostuneisuus ja yhteisen asian palo. Vai onko kysymys sittenkin maaseudun nostalgiaista – iskelmän sanoin siitä, että ”maalaismaisemaa en saata unohtaa”.

ILKKA LUOTO

Chydenius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus